

STUDIU

ASPRETELE – specie de pește simbol național (*Romanichthys valsanicola*)

Prof. Silvia Marinescu
Liceul Teoretic "Ion Cantacuzino" Pitești

În acest moment, este singura specie de pește ce poate fi considerată simbol național, după cum îi spune și numele - *Romanichthys valsanicola*.

În perioada 1965-1994 s-au făcut cercetări asupra ihtiofaunei din cursul superior al râului Argeș și a afluenților săi, Vâlsanul și râul Doamnei, pentru cunoașterea și ocrotirea speciei *Romanichthys valsanicola*, popular **aspretele** și aflarea cauzelor care au dus la dispariția sa.

Aspretele a fost descoperit în râul Vâlsan de Nicolae Stoica în 1956. Este încadrat în familia Percidae și este singurul reprezentant al acestei familii de pești în apele de munte.

Romanichthys valsanicola este un relict terțiar, un paleoendemism care se aseamănă foarte mult cu zglăvocolul și porcușorul de vad datorită evoluției

convergente în aceleași condiții de mediu.

Este un pește de talie mică (10-13 cm) care se întâlnește numai în cursul superior al râului Vâlsan pe lângă pietre, în plin curent. Până la începerea lucrărilor hidrocentralei de pe Argeș (1960), aspretele era reprezentat de trei populații:

- O populație în râul Argeș (cea mai numeroasă), din amonte de Corbeni până la Curtea de Argeș;
- O populație în râul Vâlsan, în amonte de Brădet până în aval de Mălureni;
- O populație în Râul Doamnei, din amonte de Corbi până în aval de Retevoiești.

Datorită lucrărilor hidroenergetice din bazinul superior al râului Argeș, biotopul aspretelui a fost transformat radical ceea ce a determinat dispariția speciei din râul Argeș și din râul Doamnei, menținându-se în râul Vâlsan.

În 1966 Comisia Monumentelor Naturii și Institutul de Biologie "Traian Săvulescu" au încercat salvarea aspretelui prin pescuirea sa masivă în momentul barării Argeșului. Acțiunea a eșuat, deoarece debitul râului a scăzut foarte puțin și lent.

În anul 1966, profesorul Gheorghe Stănescu a capturat un exemplar de *Romanichthys* în dreptul orașului Curtea de Argeș.

În perioada 1966-1971 nu s-a mai capturat niciun exemplar de asprete, specia considerându-se dispărută.

În 1976, pe baza unui pescuit intens, efectuat cu sacul de la Mușetești până la lacul Vâlsan, s-au capturat două exemplare de *Romanichthys*: unul în Brăduleț și celălalt în Cheile Vâlsanului.

În anul 1978 profesorul Gheorghe Stănescu a întocmit referatul științific pentru declararea Vâlsanului rezervație naturală, în scopul ocrotirii monumentelor naturii.

În anul 1992 s-a organizat o expediție internațională germano-franco-română având ca scop cercetarea aspretelui în râul Vâlsan, posibilitatea existenței sale în râul Doamnei și capturarea de exemplare pentru a încerca reproducerea sa în captivitate.

Rezultatele expediției au fost alarmante: deși s-a practicat un pescuit intensiv la Mușetești până în amonte de Brădet s-au capturat numai 8 exemplare, toate în amonte de stațiunea Brădet.

În râul Doamnei nu s-a pescuit niciun exemplar. Exemplarele pescuite au fost transportate la Institutul Federal de Ecologie din Bonn, pentru a încerca reproducerea sa în captivitate și apoi repopularea râului Vlâsan. Rezultatele nu au fost încurajatoare.

În anul 1994 nu a mai fost capturat niciun asprete în amonte de Brădet datorită otrăvirii râului.

Studiile întreprinse asupra aspretelui au dovedit că specia este nocturnă, solitară, pasivă ziua și foarte activă noaptea. *Romanichthys valsanicola* figurează pe Lista Rosie a U.I.C.N. la categoria A – specii critic periclitate.

Încă din anii 1996-1997, Asociația Aquaterra, formată din cadre didactice, studenți și alumni ai Facultății de Biologie, a declarat aspretele ca specie rară, propunându-l ca monument al naturii la Comisia Monumentelor Naturii din Academia Română. Asociația l-a pus sub protecția legii prin demersuri legislative, propuneri și solicitări adresate către Ministerul Apelor, Pădurilor și Protecției Mediului și Academia Română. De asemenea, s-a aprobat fondarea rezervației Valea Vâlsanului pe 10.000 ha pe tot bazinul hidrografic al râului Vâlsan, din vârful Munților Făgăraș.

Au fost trimise documente la Convenția de la Berna, documente ce au fost introduse automat în Programul Consiliului Europei – Natura 2000 – Directiva Specii Rare și Directiva Habitare. Comunitatea internațională solicită insistent salvarea aspretelui, parte componentă a patrimoniului mondial, care supraviețuiește numai în România. Pentru salvarea speciei de la dispariție și crearea de condiții optime pentru reproducere în captivitate, în vederea repopulării apelor teritoriale ale României a fost concepută o biobază specială de reproducere numită fluvarium în curtea Facultății de Biologie. Acesta este un complex artificial care creează condițiile optime de habitat propice supraviețuirii speciilor rare de pește (Univeristatea București).

Cauzele care au determinat dispariția aspretelui în râurile Argeș și Doamnei și scăderea alarmantă a numărului de exemplare din această specie în râul Vâlsan.

- Cauza principală a dezechilibrului bioacvatic al râului Argeș și al afluenților săi, Valsanul și râul Doamnei, este **amenajarea hidroenergetică a cursurilor acestor râuri**. Aceasta a dus la:

- modificarea debitelor și a vitezei de curgere a apei;
- lipsa unui debit de servitute în aval de baraje;
- viiturile albiilor în aval de baraje;
- degradarea albiei acestor râuri prin scoaterea pietrei, pietrișului și nisipului pentru construcțiile hidrotehnice ceea ce a avut efecte grave asupra speciilor bentonice.

Alte cauze sunt:

- **Pescuitul sportiv;**
- **Otrăvirile repetate și braconajele;**
- **Deversarea în ape a celor menajere sau de alte folosințe;**
- **Spălarea autovehiculelor în apa râurilor;**
- **Îngrășămintele chimice și pesticidele spălate de ploii;**
- **Neaplicarea cu fermitate a legislației privind protecția mediului;**
- **Nedeclararea la timp a aspretelui ca monument al naturii și a Vâlsanului ca rezervație naturală.**

- Propuneri pentru conservarea speciei:

- Creșterea vitezei de curgere și a adâncimii râului în zona unde traiește aspretele, prin mărirea debitului;
- Stabilirea de către Institutul de Biologie a unui debit minim de subzistență;
- Interzicerea exploatării materialelor (bolovani, pietris, nisip) în tronsoanele dintre localități;
- Protecția zăvoielui din zonele indicate;
- Pedepsirea actelor de braconaj, otrăvirea apei, pescuitul electric;

- Reglementarea turismului;
- Implantarea de panouri de avertizare și delimitare a zonelor de protecție;
- O activitate susținută de informare și educație a populației riverane;
- Implicarea hotărâtă a factorilor locali.

În prezent, efectivele speciei sunt extrem de mici, probabil câteva zeci de exemplare. O bună parte din exemplarele colectate între anii 1959 și 1966 se află acum în marile muzee din Europa și America - ambasadori ai patrimoniului natural al României.

Zona Vâlsan a fost declarată Rezervație Naturală Mixtă conform Hotărârii Consiliului Județean Argeș nr. 18/1994 și ordinului Ministerului Apelor, Pădurilor și Protecției Mediului nr. 90/02.02.1998.

*Bibliografie : Colecția Revistei ECOS, editată de Societatea de Științe Biologice din România, Filiala Argeș
www.ro.wikipedia.org*